

ROLF ÅBJÖRNSSON

En enhetlig rättsbildning

I ledaren till Insolvensrättslig tidskrift årgång 1, nr 2, 2016 berör jag frågan om sammanslagning av HD och HFD. Frågan berörs nu också av före detta hovrättspresidenten Johan Hirschfeldt i Svensk Juristtidning nr. 4 för 2017 s. 257 ff under rubriken En enda högsta domstol – ett första steg?

ROLF ÅBJÖRNSSON, Advokat och Redaktör

Hirschfeldt hänvisar till hovrättspresidenten Fredrik Wersälls artikel i Svensk Juristtidning 2017 s. 7 under rubriken Ökad domarmakt och makten över domstolarna. Wersäll väcker tanken om att inleda ett utredningsarbete som skulle sikta mot att Sverige skulle få en gemensam Högsta domstol för de båda domstolsslagen.

Hirschfeldt anför beträffande ändringen av regeringsformen som öppnat för justitieråds korsvisa tjänstgöring i HD och HFD följande ”År 2010 ändrades bestämmelsen i 11 kap. 1 § tredje stycket regeringsformen, (RF) så att meningen om vem som får tjänstgöra i de högsta domstolarna ändrades och fick lydelsen: I Högsta domstolen och Högsta förvaltningsdomstolen får endast den som är eller har varit ordinarie domare i någon av domstolarna tjänstgöra som ledamot.”

Vidare anför Hirschfeldt följande ”Därmed möjliggörs en ordning där ledamöter i Högsta domstolen tjänstgör i Högsta förvaltningsdomstolen och tvärtom.”

Detta förhållande lägger Hirschfeldt till grund för ett förslag om korsvis tjänstgöring i de högsta domstolarna på sådant sätt att man kan tala om en skiss till ”En Författningsdomstol light”.

Hirschfeldt ger ett förslag till en regel med detta syfte: ”Om Högsta domstolen vid sin behandling i ett mål av frågan om beviljande av prövningstillstånd finner att det vid prövningen av målet bör

tillföras särskilda erfarenheter av rättstillämpningen på ett område som Högsta förvaltningsdomstolen ansvarar för, får domstolen besluta om s.k. särskild sammansättning.”

Vidare anför Hirschfeldt att för Högsta förvaltningsdomstolen ges en motsvarande regel.

Ett av Hirschfeldts främsta argument för sitt förslag är att det samma inte kräver grundlagsändring varför man ganska omgående skulle kunna få till stånd någonting som skulle kunna likna en sammanslagen Högsta domstol. Den nuvarande rättspolitiska debatten i denna fråga utgör ett starkt skäl för att arbeta vidare mot en gemensam högsta domstol. Möjligen skall man som en etapp på vägen fånga upp Hirschfeldts tankegångar men samtidigt antyder Hirschfeldt en hel del komplikationer med modellen. Jag tycker för egen del att man bör kunna gå fram etappvis men hela tiden ha som mål att så snart som möjligt få till stånd en Högsta domstol. Även om en grundlagsändring gör att tidsfaktorn blir besvärande tar all lagstiftning ändå en hel del tid och frågan är om inte det är värt att låta saken ta sin tid och därmed få en permanent och robust lagstiftning.